

10. 5. 2010

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Poslední rozhovor JUDr. Otakara Motejla

k zármutku nás všech v neděli 9. května 2010 zemřel JUDr. Otakar Motejl, bezpochyby jeden z nejvýznamnějších právníků této země. Je nám ctí, že můžeme s laskavým svolením JUDr. Martina Foukala, presidenta Notářské komory ČR, publikovat poslední rozhovor, který pár dní před svou smrtí poskytl JUDr. Otakar Motejl časopisu Notářské komory ČR ADNOTAM.

„Notář je v mých představách bělovlasý pán s cvikrem,“

říká ve velkém rozhovoru pro Ad Notam JUDr. Otakar Motejl

PANE DOKTORE, BYL JSTE U SAMOTNÉHO ZRODU OBNOVY SVOBODNÉHO NOTÁŘSTVÍ NA POČÁTKU 90. LET. TEHDY JSTE BYL DOSTI ZDRŽENLIVÝ K OBNOVĚ SVOBODNÉHO NOTÁŘSTVÍ. JAK HODNOTÍTE VÝVOJ A SOUČASNÝ STAV ČESKÉHO NOTÁŘSTVÍ?

Musím přiznat, že jsem skutečně byl v roce 1990 a začátkem roku 1991 poněkud zdrženlivější k obnově svobodného notářství. Vycházelo to především z poučení, jak se obnovovala svobodná advokacie. V té době jsem se věnoval spíše jakýmsi politickým aktivitám a nestačil se divit, když jsem přišel do své kanceláře v advokátní poradně a nenašel tam nic ani ze zařízení kanceláře, které rozhodně nikomu z nás, členů tehdejší advokátní poradny, nepatřilo. Vidina, že se něco podobného odehraje s celkem sympatickou institucí, kterou bylo státní notářství, institucí usídlenou v míru a v pokoji v prostorách soudních budov, institucí opečovávanou panem doktorem Mikešem a ministerstvem spravedlnosti, tedy že by se něco podobného odehrálo, mi bylo osobně nepříjemné. Mrzela mě jakási hamižnost kolegů advokátů, ale podobným situacím tehdy doba přála. Doufal jsem, že se notářství, které bylo např. z hlediska evidence pohybu nemovitostí vlastně jediným a posledním garantem, že se nám systém nerozpadne, nebude od státních pout tak rychle osvobozovat. Dopadlo to dobře, neboť privatizace notářství postupovala ve srovnání s advokací velice pomalu a na tom tento stav vydělal. Postupovalo se uvážlivě, mezi notáři se skutečně objevili rozumní lidé, kteří měli autoritu, ti vytvořili představenstvo, a poté se vybudoval systém regionálních notářských úřadů. Z tohoto hlediska si dnes uvědomuji sympatický a pozitivní vývoj notářství na pozadí jiné konkurence, kterou jsou exekutoři. To jsou úplné protiklady, tehdy onou konkurencí byli advokáti, v současné době se zase ukazuje, že se nedůslednost promítla do organizace exekutorských úřadů, která se vymkla zdravému rozumu. Je to situace, která se bude už těžko napravovat.

Kdybych měl porovnat vývoj a současný stav českého notářství, tak mohu říct, že jsem téměř nadšený, protože je to jeden z těch sektorů výkonu spravedlnosti (já stále notářství považuji za výkonnou složku systému právní kultury státu), který funguje důstojně, který není předmětem nekonečných skandálů a stížností, který má renomé a autoritu, a co je hlavní, nejen bere, ale také dává, v tom je tedy úspěch notářské komory. Sice se uchází, někdy k lítosti advokátů, o privilegované funkce, ale vždy si buduje své místo na slunci, aniž by žádala nějaké prostředky ze státního rozpočtu. Z tohoto hlediska bych vám dal jedničku s hvězdičkou.

MÁTE VIZI, KAM BY SE PODLE VÁS MĚLO ČESKÉ NOTÁŘSTVÍ V BUDOUCNU UBÍRAT?

Moje představa notáře je bělovlasý pán s cvikrem. Nechci se ovšem dotknout nepopiratelného půvabu našich kolegů a jejich práce, která je ztělesněním rovnosti pohlaví. Notářství se musí dále ubírat v těch intencích, v nichž se již pohybuje, nemělo by se nechat zlákat do nějakých kalných vod a bažin, jenom pod příslibem dalších „lahůdkových soust“. Tak kdyby například někdo nabídl notářům, aby dělali rozhodčí, řekněme, ve wrestlinogové asociaci, což jsou takové ty předstírané souboje ve volném stylu. To je to, co bych skutečně nerad, protože notář musí být především tím člověkem se zlatým perem, který, co napíše, to platí. Dokonce jsem postřehl, že svědecká výpověď, napsaná formou notářského zápisu, je i mediálně hodnocena v souvislosti s nějakou úplatkářskou aférou jako super důkaz. Možná jde především o to, uchovat notářství jeho důstojnost. Pěstovat kulturu práce a chování na takové úrovni, že si v tomto prostředí jen málokdo dovolí notáře nebo některého účastníka obalamutit či podvést.

NAPADLO MĚ, ŽE ČINNOST NOTÁŘE A VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV MOHOU MÍT NĚCO SPOLEČNÉHO. ZEJMÉNA PORADENSKÁ ČINNOST, NESTRANNOST, POMOC PŘI PŘEDCHÁZENÍ A UROVNÁVÁNÍ SPORŮ, HLEDÁNÍ ŘEŠENÍ JSOU SI BLÍZKÉ S VAŠÍ PRACOVNÍ NÁPLNÍ. MÁTE TAKÉ TENTO DOJEM?

Ano, ten dojem mám a dokonce se s ním velice obtížně vypořádávám, protože zákon o veřejném ochránci práv označuje ochránce v § 1 za ochránce jednotlivce proti státní zvlů, přitom já nejsem advokát pro jednotlivce. Při řešení jednotlivých stížností přicházím na případy státní zvlů, a velmi často přicházím i na případy úplně zvoraných věcí, kdy třeba z chyby státní zvlů má dokonce stěžovatel prospěch, a já se ocitám v dilematu, zda mám vydat dokumentární svědectví o tom, že stát postupoval vadně, nectil zákon, nerespektoval procesní předpisy, že toto rozhodnutí stojí na nedobrych základech, ale že náprava bude k tíži stěžovatele. Je to obtížné, protože většina našich případů osciluje mezi kritikou chování konkrétního úřadu a kritikou chování stěžovatele. Je to věčné dilema kanceláře ombudsmana. Někteří z mých mladých spolupracovníků akceptují paragraf jedna, a jakmile narazí na chybu úřadu ve prospěch stěžovatele, tak chtějí mhouřit oči. Já zase říkám padni komu padni, protože pocit občanské společnosti a právního státu není možné nahradit tím, že se někomu něco bude tolerovat a někomu ne. Celkem jednoduché je to v případě, kdy prospěch jednoho znamená neprospěch druhého, tam nejsou žádné pochybnosti. Ocitáme se však v situacích, kdy, abychom posoudili neoprávněnost sousedových zásahů do práva majitele sousední nemovitosti a abychom viděli tu spoušť, tak jsme vylákáni na střechu nějakého přízemního objektu a odtud pozorujeme rozvoj bylin, které prorůstají plotem k stěžovateli. Když potom lezeme z objektu, tak zjistíme, že to je sice objekt stěžovatelův, ale že je to načerno postavená garáž. Teď co s tím? Udat stěžovatele, že má načerno postavenou garáž, když on se k nám choval jako ke svým dobrodějům, kteří mají advokátskou přítulnost? Já mu musím vysvětlit, že nejsem jeho advokát. V tomto směru jsme na tom o něco hůř než notáři, kteří mají své povinnosti k nasmlouvaným nebo jiným partnerům jasnější a jsou vázáni tím, že nesmí udělat nic ke škodě svého smluvního partnera. My toto zjednodušení nemáme. Je to dáno i mentalitou právníků, kteří hodně pracují, a každý z nich má zájem lidem radit. Pracují vesměs s mladými kolegy, někteří jsou dokonce ochotni i tomu stěžovateli věřit. Já mám výhodu zkušeností a advokátské skepse a nejsem ochoten radit, dokud neznám názor druhé strany.

JAK ČASTO ŘEŠÍTE NOTÁŘSKOU PROBLEMATIKU? CO NEJVÍC LIDEM NA SLUŽBÁCH NOTÁŘŮ VADÍ?

Stížnosti na notáře kancelář nemá. Když v průběhu záležitostí, které zkoumáme, v řízení, které má svůj začátek a konec, narazíme na nějakou notářskou produkci, tak to zpravidla bývá takový ostrůvek, na kterém se dá odpočinout a rozhlédnout se. Tam člověk víc ví, na čem je, než v ostatních fázích řízení před státními orgány, nedej pánbůh před samosprávnými orgány, kdy člověk opravdu neví, odkud vane vítr a kam se věc ubírá. Notáři skutečně nejsou předmětem stížností. Nevzpomínám si, že bych kdy bych narazil na konkrétní stížnost.

VE FUNKCI VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV JSTE DRUHÉ OBDOBÍ, DESÁTÝ ROK. JAK SE ZMĚNILA SPOLEČNOST ZA TUTO DOBU?

Hodně, skutečně hodně se změnila. Díky nešťastné, zdánlivě chaotické legislativě se podařilo prosadit v některých případech skutečně mnoho právních regulací, které jsou všelijak kritizovány, ale v podstatě s sebou nesou regulativní účinky. Naznačují, dokonce v některých případech i úspěšně, co by se mělo ve společnosti stát, čemu není příliš přáno a na druhé straně, co by mělo být podporováno. Společnost je také stále kritičtější k autoritám. Je zásadně pozitivní vlastností, když někdo císaři řekne, že má velké uši, nicméně někdy se to přehání. Jediné, co současné společnosti chybí, je právní jistota. Řešíme poměry vztahu občan a státní orgán a snažíme se lidem vysvětlit, že právo vždycky nemůže být na jejich straně. Někdy mám skoro dojem, že si stát nepřeje, aby lidé měli silnější práva. Aktuální vysoká frekvence novel, které často jdou proti sobě, legitimně dává lidem možnost vycházet z textu písně Voskovce a Wericha nikdy „nepokládat nic za definitivní“, a tak neodcházejí s pocitem porážky, ale s pocitem, že se jejich právo naplní dodatečně.

JAK VNÍMÁTE SNAHY DALŠÍCH PRÁVNICKÝCH PROFESÍ O NĚKTERÉ KOMPETENCE, KTERÉ TRADIČNĚ NÁLEŽÍ NOTÁŘŮM? NAPŘ. PŘÍMÁ VYKONATELNOST

Já jsem si vědom toho, že poskytuju rozhovor úctyhodné osobě prezidenta notářské komory, a jako dlouho sloužící advokát budu mluvit o advokacii. Advokacie se v posledních dvou dekadách tak ošklivě profesionalizovala, že ztrácí základní význam, a to vztah advokát a klient. Advokacie neustále usiluje v nejrůznějších formách o advokáta ex officio. Bylo a je to motivováno především snahou učinit advokáta ekonomicky nezávislým na klientovi. Zelenou tomu dala obhajoba v přípravném řízení. Řada bývalých kolegů žije ze státního rozpočtu, protože mají garantovaný přínos klientů v povinných obhajobách, stát jim to platí a jejich výkon není úplně vždy kvalitní. V situaci, kdy vypukla snaha náklady spojené s přípravou obhajoby snížit nepřilišitě důslednou novelou trestního řádu, která měla omezit počet úkonů v přípravném řízení, advokacie začala strádat, měla pocit ohrožení ekonomických přínosů získaných ze státního rozpočtu na náklady obhajoby a dokonce tenkrát přišly orgány advokacie s požadavkem povinného zastoupení v občanskoprávních věcech. Nepořídily. Nicméně od té doby by se advokacie ráda dostala do pozice notářských agend, s tím, že by tím vlastně setřela poslední zbytky toho, co advokacii dělá advokacii, to znamená osobní zaangażovanost smluvních partnerů, jednoho advokáta s jedním klientem, se všemi těmi starými pravidly o odpovědnosti a solidaritě. Mě to skutečně mrzí, protože advokát na plnou moc je dneska něco jako bílý sob, kterých moc po tundře už neběhá.

JAKO BÝVALÝ MINISTR SPRAVEDLNOSTI PATŘÍTE KE CHVÁLENÝM MINISTRŮM. OHLÉDNETE-LI SE ZPĚT, UDĚLAL BYSTE Z DNEŠNÍHO POHLEDU NĚCO JINAK? JAK VNÍMÁTE SOUČASNÝ STAV ČESKÉ JUSTICE?

Já se nerad ohlížím a zejména se nerad ohlížím na to, co jsem udělal nebo neudělal po roce 1990. Po 17. listopadu ráno jsem nepředpokládal, že se někdy za týden nebo za čtrnáct dní budu zabývat koncepčními problémy zejména justice. Současný stav české justice je možné hodnotit ze dvou možných úhlů pohledu. Faktem je, že na soudech prvního stupně se vyřizuje poměrně hodně věcí na poměrně slušné úrovni. Víím to jednak proto, že se mi dostávají do ruky v stížnostních spisech dvoustupňové rozsudky, které lidé přikládají a které si skutečně s gustem přečtu. Víím to také proto, že i statistiky hovoří o tom, že je poměrně nízká odvolatelnost i množství podávaných odvolání. Faktem je, že procesní úpravy, které poznamenaly občanský soudní řád, jsou procesní úpravy soudcovské, které se snaží přistříhnout účastníkům křídélka a že ten dominus litis rozhodně není účastník, ale vždycky soudce. A soudci si pravidly dělají život příjemnější, i když množství práce mají stále vysoké. Co mě vyloženě děsí, je situace vnějšího pohledu na advokáta, notáře a na justici, daná tím souborem skutečně skandálních situací, které se týkají špičky justice. Před půl rokem jsem ve

svém brněnském působišti konstatoval, že účastníkem kárného řízení jako kárně obviněný byla předsedkyně zdejšího dvoustupňového městského soudu, předseda zdejšího krajského soudu i předsedkyně nejvyššího soudu, což nelze označit jinak než jako chorobný stav sektoru. Zrovna tak se mi nelíbí dohadování se o soudcovské platy. Argument, že proto, aby byl soudce nezávislý, musí být tak či onak placen a zejména nesmí být ve svém nominálním platu nějakým způsobem zkrácen, mi přijde velmi absurdní a nedůstojné. Soudci si přestávají připouštět myšlenku, že jejich povolání je služba a služba právní kultuře a lidem, a že účastnický svět zasluhuje určité ohledy. Vulgarita a prvoplánové snažení si tu práci ulehčit tiše soudce zbavuje v našem kulturním prostoru ochrany a nedotknutelnosti. Je skutečně zajímavé sledovat, jak se ve 20. století otáčely mlýny hodnocení justice. Změny poměrů z rakousko-uherské monarchie do českého samostatného státu, do protektorátu, znovu do samostatného státu přežívali soudci v pozeňnaném klidu. I totalitnímu režimu byla dlouho cizí představa, že udělá soudcem někoho jiného než vysokoškolsky vzdělaného právníka. Experimenty začaly s dělnickými prokurátory, zdálo se, že to jde a že se ti klasičtí soudci dají vyhodit a nahradit dělnickými soudci, ale trvalo dlouho, než si režim dovolil soudce takto „probrat“. Dnes se musím velice obtížně zodpovídat, chci-li někdy lidem vysvětlit, jaké sankce je možné aplikovat na soudce, kterým už potřetí nebo počtvrté ruší krajský soud prvostupňový rozsudek. Neúspěšný pracovník by měl být nějakým způsobem veden k odpovědnosti. To jsou problémy, které má justice všude na světě, ale jenom u nás je ten problém otevřen tak, že lidé chtějí odpověď, proč se soudce nemusí na škodách nějakým způsobem podílet. Proč se na odškodnění, které nám ukládá evropská judikatura, proč se na těch částkách, které nejsou malé, nepodílí hmotně také soudce, který zavinil, že elementární právo definované evropskou úmluvou nebylo dostatečně respektováno a došlo k poškození zájmů účastníka. Vytrácí se pocit nedotknutelnosti soudce a dělá si to justice sama, jednak často malicherným dohadováním se o svých platech a tím, že kárné orgány pracují velice nepřesvědčivě a s vysokou mírou tolerancí pro nejružnější lidské slabosti. Do značné míry se na tom podílejí i nechutné žabomyší války kolem nejvyšších justičních funkcionářů.

JAK VNÍMÁTE SOUČASNOU POLITICKOU SITUACI V ZEMI?

Moderní politika s sebou nese spory, hádky, vzájemné urážky a napadání, to není skutečně nic nového. Musím říct, že i na říšském sněmu se odehrávaly nejružnější obstrukce, i ten slovník, technické termíny pro jednotlivé kolony, nejsou termíny v těchto dnech vynalezené, to všechno tady bylo a má nějakou tradici. Snad i díky tomu, že jsem v politickém prostředí jako ministr přímo působil, a že se na periferii zájmu o politiku pohybuji dvacet let, mne to neznepokojuje. Jednak proto, že většinu těch politiků znám osobně, znám i jejich lidský potenciál. Chápu, že je to tak trochu divadlo, do jisté míry je divadlem i soudnictví. Politická situace je pro mne dnes trochu složitá, jsem jako mnoho lidí v rozpacích z voleb, nevím, jaké politické straně mám dát hlas, ale to není důvod, proč nejít k volbám, i když se třeba zmýlím v tom, koho budu volit. Nejsem toho názoru, že by politická situace byla nebezpečná, nebo že by šlo o zásadní krizi, která by mohla vnímání společnosti změnit. Chápu a skoro si vážím toho, že spousta lidí nezajímají všechny možné skandály bulvárního rozměru, ačkoliv v sobě mají jakousi pikantérii. Když mluvím s „obyčejnými“ lidmi, často nemají tušení, co se ve vysokých politických kruzích vlastně děje. Politici by si měli uvědomit, že se někdy skutečně chovají jako tajtrdlíci.

PODLE VÝZKUMŮ VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ JSTE DLOUHODOBĚ JEDNÍM Z NEJPOPULÁRNĚJŠÍCH ÚSTAVNÍCH ČINITELŮ. OBDRŽEL JSTE ČETNÉ ČESTNÉ DOKTORÁTY, ZLATOU MEDAILI A. RANDY, VSTOUPIL JSTE DO SÍNĚ SLÁVY PRÁVNÍKA ROKU. TĚŠÍ VÁS TATO PŘÍZEŇ A JAKÝ JE RECEPT TĚTO ÚSPĚŠNOSTI?

Lhal bych, kdybych řekl, že je mi to jedno, naopak, přiznám se, že pocty, a je jich skutečně poměrně dost na naše poměry, jsou mi příjemné. Před spaním si je vždycky vybavím a říkám si: dobře. Jaký je recept, těžko říct. Můj recept byl možná v tom, že jsem si dával poměrně malé úkoly, že jsem si, ani sám u sebe, nepřipustil schopnost nějakých velkých skutků a velkých činů. Předsevzetí

jsem si upravoval svým schopnostem nebo - do jisté míry - i své pohodlnosti. Většina mých představ se naplnila. Navíc funguje skutečně záhadný mechanismus, že mi společnost tak trochu fandí, i přesto, že se celá řada věcí nepovedla a dalo by se jistě prokázat, že i na těch nepovedených věcech jsem se výrazným způsobem podílel. Sice s představou lepšího výsledku, ale díky určité obecné autoritě jsem byl úspěšný, i s těmi projekty, které byly kriticky posuzovány a měly skončit v koši na papír. Není to tak úplně jednoduché, střídají se ve mně návaly falešného sebevědomí s okamžiky deprese, ale v tom vysokém tempu se člověk často zpátky neohlíží. Někdy si říkám: „Zaplatť pánbůh, že mi to tenkrát nevyšlo“. Takže porážky, které jsem částečně utrpěl, týká se to reformy justice, tam si říkám, bůhví, jak by to dopadlo, když vidím, jak dokáže lidský faktor, který se v justiční špičce pohybuje, selhat.

LIDÉ VÁS OCEŇUJÍ MIMO JINÉ I PROTO, ŽE SE NEBOJÍTE OTEVŘENĚ SE VYJADŘOVAT K AKTUÁLNÍM POLITICKÝM A JUSTIČNÍM PROBLÉMŮM. VEDE VÁS K TOMU VAŠE PROFESNÍ ZKUŠENOST NEBO LIDSKÝ ROZUM A CIT?

Moc rozumu v tom není. Mám celkem bohaté zkušenosti a dokáže mne vyprovokovat neúplnost informací, se kterými se pracuje. Zejména média jsou dnes zaměřena na mediálně atraktivní prezentace, kdy se ta schémata zjednoduší. Zrovna nedávno jsem jednal s určitým sebezapřením, chtěl jsem vyhovět a vydal se do Prahy narychlo něco natočit do jakéhosi programu veřejnoprávní televize. Moje hodnocení a komentáře příběhu, jak vyplynul z mé agendy, nakonec nebyly vůbec použity a když jsem se dotázal redaktorky, která si musela být vědoma, že jsem se do Prahy hnal zacpanou dálnicí, a že se mi to skutečně nehodilo, ale chtěl jsem jí vyhovět, proč nebyl můj příspěvek použit, odpověděla, že se jí to do jejího příběhu jaksi nehodilo. Nakonec bylo odvysíláno něco, kam ten můj příběh skutečně nepasoval, jenže bohužel moje interpretace byla pravdivá a odpovídala přinejmenším dokumentům, které byly součástí soudních spisů tuzemských i zahraničních soudů.

Člověk má občas potřebu, když se ho někdo na něco zeptá, si opravdu ulevit. Je fakt, že už nemám moc šancí vysvětlit své omyly. Když přijde s nějakou pitominou, která mu projde, padesátiletý člověk, tak má ještě několik desítek let času to napravit, já už skutečně to, co dneska udělám, těžko mohu nějakým způsobem v budoucnosti napravit otočením kormidla o 180 stupňů. To je věc, která mě vede k tomu, že si přece jen někdy pustím pusu na špacír a říkám věci, jak je vidím, nebo se k něčemu vyjádřím, i když by mělo platit i u mne to známé: mluvití stříbro, mlčetí zlato.

KAM CHODÍTE NABÍRAT ENERGII?

Zní to absurdně, ale já opravdu nejvíc energie nabírám ve svém úřadu, tady mám celkem privilegovanou pozici, profesionální aparát právníků, což jsou převážně nedávni absolventi právnické fakulty, skutečně mladí lidé s mladými názory, kteří se teprve začínají v právu orientovat, překypují energií. Já je musím trochu držet zpátky, a tak dochází k permanentním přátelským konfrontacím nad jednotlivými řešeními případů, s kterými přicházejí, a mně je v této fázi pracovního dne skutečně dobře.

JAKOU MÁTE PŘEDSTAVU O SVÝCH BUDOUCÍCH AKTIVITÁCH?

Toto je jedna z nejošklivějších otázek, co jsi mi mohl položit. Dopustil jsem se chyby, když jsem si neuvědomil, že umění včas odejít je jedno ze špičkových umění. Faktem je, že mi bylo 65 let v roce 1997, a že někdy od roku 1995 jsem uvažoval, že 10. září odejdu do důchodu. Jak se to datum blížilo, tak jsem si říkal, že odcházet 10. září je pitomost, odejdu 1. října. Když se to blížilo, tak jsem si řekl, že odejdu 31. prosince, a tak jsem to sunul stále před sebou, až jsem skončil tím, že jsem se ucházel o druhé volební období ve funkci veřejného ochránce práv. Ujal jsem se funkce s pocitem, že ve druhém funkčním období po roce nebo po dvou odejdu. Dnes jsem ve druhém funkčním období čtvrtým rokem a mám-li být upřímný, skutečně lidsky upřímný, tak už se toho odchodu trošičku

začínám bát. Ne, že bych byl workholik, ale skutečně se mi v práci i v mém pracovním prostředí této kanceláře tak zalíbilo, že mám pocit, že se mi bude stýskat. Navíc je zde i logický požadavek, abych odchodem do důchodu opustil Brno a vrátil se k mladší části rodiny a do svého pražského bytu.

Odchodu se trochu bojím, vím, že mi sil ubývá, že jsem dneska tak stár, že dokonce nemám šanci se dozvědět upřímnou kritiku své současné činnosti, protože se na mne bere ohled ze strany lidí, kteří by mě legitimně kritizovat měli. Nemám žádného výrazného koníčka, kromě čtení literatury historického faktu, tudíž se obávám, co vlastně budu těch 24 hodin denně dělat. Právnická profese, tak, jak jsem ji vykonával, zkazila moji techniku čtení. Celý život jsem vlastně nedělal nic jiného, než koukal do spisů a opravdu mám schopnost přečíst stránku na první pohled, i s tím, že narazím na nějaké překlepy. Číst slovo za slovem, vnímat krásu jazyka, vnímat poetické obrazy nebo charakteristiky románu já nedokážu. Dnes jsem takový, že musím knihu přečíst za večer, ale jde o takové to strojové prostudování textu, aniž by u mne nastalo to, co dělá literaturu tím, čím má být, totiž, aby člověka povznesla, zaujala, vzbudila nějaké emoce. Takže já se vlastně ani na tu literaturu jako na utěšitelku skutečného stáří moc netěším.

MÁTE NĚJAKÉ ŽIVOTNÍ KRÉDO?

Já jsem kdysi měl takové své krédo učit se, učit se a nevěřit a do jisté míry jsem se podle toho tak choval. Nebral jsem žádnou autoritu za absolutně platnou, odmítal jsem se s některými aktivitami nadřizených ztotožnit a snažil jsem se, někdy skutečně i úspěšně, znát i jiné názory než ty, které byly prezentovány. Navíc oněch 40 let neutěšeného marasmu mě dokonce vedlo spíše k tomu, abych nevěřil tomu, co slyším, co se mi nabízí nebo řekne. Je to jakási životní filozofie skeptika. Můj skepticismus je někdy tak silný, že výsledky, které ostatním lidem nevyhovují, jsou pořád lepší než ta má skeptická očekávání.

Rozhovor pro časopis ADNOTAM vedl JUDr. Martin Foukal, president Notářské komory ČR
www.nkcr.cz

JUDr. Otakar Motejl (10. září 1932 - 9. května 2010)

první český veřejný ochránce práv

První funkční období od 18. prosince 2000

Druhé funkční období od 19. prosince 2006

JUDr. Otakar Motejl se narodil dne 10. září 1932 v Praze.

Po ukončení studia práv na Univerzitě Karlově v Praze (1955) vykonával advokátní praxi v Banské Bystrici, od roku 1958 byl advokátem v Kladně, později v Praze. V letech 1966-1968 současně pracoval jako vědecký pracovník Právnického ústavu ministerstva spravedlnosti. Od září 1968 byl zvolen soudcem Nejvyššího soudu v Praze. V dubnu 1970 z Nejvyššího soudu odešel a následně až do ledna 1990 znovu vykonával advokátní praxi. Mimo jiné obhajoval v politických trestních procesech řadu disidentů, stoupence neoficiální kultury a aktivisty nezávislých hnutí.

V prosinci 1989 byl zvolen členem komise Federálního shromáždění pro dohled nad vyšetřováním

událostí 17. listopadu. Od 23.1.1990 do 31.12.1992 byl předsedou Nejvyššího soudu ČSFR, od 25.2.1993 do 8.8.1998 předsedou Nejvyššího soudu České republiky. Od srpna 1998 do 16. října 2000 byl ministrem spravedlnosti vlády České republiky.

Od roku 1992 předsedou Jednoty československých, resp. Jednoty českých právníků.

Vyznamenání:

Mezinárodní cena za obranu lidských práv (International Human Rights Award), udělená v roce 1991 světovou právníckou organizací American Bar Association.

Stříbrná a Zlatá medaile Antonína Randy, udělené v roce 1995 a v roce 2008 Jednotou českých právníků.

Řád Čestné legie, komandérem jmenován prezidentem Francouzské republiky v roce 2000.

Titul Právník roku, udělený v roce 2006 Českou advokátní komorou a EPRAVO.CZ, a.s.

Zlatý kříž Polské republiky, udělen v roce 2009 prezidentem Polské republiky za přínos v ochraně lidských práv a občanských práv a svobod.

Čestný doktorát Univerzity Palackého v Olomouci, udělen v roce 2009 za významný přínos právní vědě i praxi a za celoživotní snahu o zachování principů práva, spravedlnosti a demokracie.

Českou advokátní komorou a společností EPRAVO.CZ uveden v roce 2009 do Právníkové síně slávy za celoživotní dílo a výjimečný přínos českému právu.

Aktivity:

Člen Legislativní rady vlády ČR (od roku 2000)

Člen Správní rady Masarykovy univerzity Brno

Člen Vědecké rady Právníkové fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Člen Vědecké rady Právníkové fakulty Západočeské univerzity v Plzni

Člen Vědecké rady Právníkové fakulty Palackého univerzity v Olomouci

Člen řídicího výboru České národní skupiny Mezinárodní společnosti pro trestní právo (Czech National Group of A.I.D.P)

Předseda Jednoty českých právníků

Předseda Alliance Francaise v Brně

Předseda Arbitrážní komise České basketbalové federace

Zdroj: Veřejný ochránce práv

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)

- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [10 otázek pro ... Barboru Paclíkovou](#)
- [Souhrn významných událostí ze světa práva](#)